

มาจัดคอนเสิร์ตทางภาษากันเถิด

ชาตรี สาราญ*

บทสัมภาษณ์ ครับ ผมยอมรับว่าผมเห็นความสำคัญของนักเรียนในการเป็นผู้จัดการเรียนการสอนเอง เพราะถ้าครูเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ได้แสดงออก ได้แสดงความคิดเห็น และได้ลงมือกระทำในสิ่งที่พวกเขามองเห็นแล้ว มันใจได้ว่าเด็กไทยในอนาคตจะเป็นเด็กที่มีความมั่นใจในตนเอง

บทสัมภาษณ์ ความมั่นใจในตนเอง เป็นคุณสมบัติที่นักการศึกษาหลายประเทศต้องการปลูกฝังให้เกิดขึ้นในจิตใจของเด็ก ๆ

บทสัมภาษณ์ ถามว่า “แล้วเราจะจัดการเรียนการสอนอย่างไร ให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเองได้” นี่คือนประเด็นที่ผมครุ่นคิดอยู่ตลอดเวลาและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะนำเสนอต่อไปนี้เป็นวิธีหนึ่งที่ผมเชื่อว่าจะตอบปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้ นั่นคือ เปิดโอกาสให้เด็ก ๆ คิดเรื่องที่จะเรียนรู้กันเอง ปลดปล่อยเด็กนาระบบการเรียนรู้แบบกลุ่มเข้ามาใช้ ให้เด็กเลือกประเด็นปัญหามาร่วมศึกษาค้นคว้า

* อาจารย์ระดับ ๙ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา

คำตอบด้วยตนเอง แล้วร่วมกันตอบปัญหาเหล่านั้น จะเห็นได้ว่าแต่ละกลุ่มนั้นจะมีปัญหาต่างกัน ความหลากหลายของปัญหาการเรียนในชั้นเรียนคือ วงคอนเสิร์ตที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน วงคอนเสิร์ตจะมีนักร้อง นักดนตรี หางเครื่อง ผู้กำกับฉาก ผู้กำกับเรื่อง ผู้กำกับแสง ผู้เขียนบท มือกล้อง แต่ทุกคนทำงานเป็นกลุ่มเป็นคณะเดียวกัน ทุกคนจะต้องประสานสามัคคีกัน งานจึงจะสำเร็จได้ด้วยดีฉันใด ในห้องเรียนก็ฉันนั้น แม้ว่าต่างกลุ่มต่างศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลนำมาเขียนก็ตาม แต่ทุกกลุ่มจะต้องมีข้อตกลงร่วมกัน ภายในกลุ่ม และระหว่างกลุ่มนั้นคือทุกคนจะต้องสื่อสารซึ่งกันและกัน พฤติกรรมการสื่อสารต่อรองซึ่งกันและกันก็เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก ๆ ทุก ๆ คน เพราะความสามารถสื่อสารต่อรองเป็นสุดยอดของทักษะในการใช้ภาษา และพฤติกรรมแห่งความมั่นใจของแต่ละคน และผู้ที่จะต้องรองกับผู้อื่นเข้าใจและเห็นใจผู้อื่นอีกทั้งจะต้องเป็นผู้ยอมรับฟังความคิดเห็น และพร้อมที่จะเสนอความคิดเห็นของตนเองให้ผู้อื่นฟังด้วย ทั้งหมดนี้คือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน

ภาพคอนเสิร์ตในห้องเรียนนั้นเราจะเห็นได้ชัดเจนว่า เด็กกลุ่มหนึ่งกำลังตั้งปัญหาถามว่า “พรุ่งนี้เรายังมีอากาศหายใจอยู่อีกไหม” แต่อีกกลุ่มหนึ่งกำลังสงสัยว่า “พรุ่งนี้แมลงสาบจะครองเมืองหรือไม่” และอีกกลุ่มหนึ่งกำลังร่วมอภิปรายกันว่า “แม่น้ำจะเน่าหรือไม่ในวันพรุ่งนี้” นี่คือประเด็นที่เด็ก ๆ เขาจัดการ หรือกำหนดที่จะเรียนรู้ ครูต้องปล่อยให้เด็ก ๆ เขาไปหาวิธีการเรียนรู้ ด้วยตนเอง ผู้เรียนบางกลุ่มจะต้องเดินไปตามริมฝั่งคลองสำรวจที่ระบายน้ำ สำรวจน้ำ สำรวจแหล่งทิ้งน้ำโสโครก แต่บางกลุ่มยังอยู่กับการสังเกตวงจรชีวิตของแมลงสาบ ในขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งกำลังพิสูจน์ฝุ่นพิษในอากาศอยู่ ความวุ่นวายที่น่ารักจะพบเห็นอย่างเด่นชัดในชั้นเรียน เพราะบางกลุ่มกำลังนำข้อมูลที่ค้นพบมาร่วมวิเคราะห์ วิจัย หาข้อสรุป เพื่อเขียนรายงาน บางกลุ่มเดินหายออกจากห้องเรียนไปค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากห้องสมุด บางกลุ่มกำลังวาดฉากละครเพื่อที่จะแสดงละครเวที สิ่งเหล่านี้คือ ชีวิตใหม่แห่งการเรียนรู้ ที่จะนำสู่ลีลาการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสนุกและเกิดความสุขแก่ผู้สอนด้วย

กระบวนการเรียนการสอน หรือขั้นตอนของการเรียนจะพัฒนาขึ้นตามลำดับไปดังนี้คือ

1. ข้อมูล จากปัญหาที่เด็ก ๆ ร่วมกันตั้งขึ้นนั้น เด็กย่อมมีข้อมูลมาก่อน แต่ข้อมูลที่มีอยู่นั้นเป็นข้อมูลดิบที่เด็กจะต้องดำเนินการต่อ
2. ข้อมูลความรู้ เมื่อมีข้อมูลดิบอยู่ในมือ เด็กก็ต้องไปค้นคว้าหาความรู้มาเพื่อมาสู่การวิพากษ์วิจารณ์ในกลุ่ม ก็จะกลายเป็นว่าทุกคนมีข้อมูลความรู้
3. ความรู้ จากข้อมูลความรู้ที่ทุกคนร่วมกันแสวงหา ร่วมกันอภิปราย และสรุปผลได้แล้วก็จะกลายเป็นความรู้ที่ทุกคนได้รับ
4. ปัญญา เมื่อทุกคนมีความรู้และนำความรู้ที่นั้นมาใช้ประโยชน์ในการเขียนรายงาน อภิปราย บรรยาย เขียนบทละคร แสดงละคร จัดทำเป็นหนังสือเล่มเล็กผลัดเปลี่ยนกันอ่าน เด็ก ๆ ก็เกิดปัญญาจากการเรียนรู้ในเรื่องนั้น

แล้วเราจะรู้ได้อย่างไรว่า เด็กเกิดการเรียนรู้

เฉลยข้อ ๑ เมื่อทุกคนแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้มาให้เห็นด้วยการร่วมอภิปราย ชักถามปัญหา แสดงละคร เขียนรายงาน สร้างหนังสือเรียนเขียนด้วยเด็กมาแล้ว ครูก็ยื่นสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน (ป.01) ให้นักเรียนทุกคนพิจารณารายการจุดประสงค์การเรียนรู้ว่าจุดประสงค์ใดที่ตนเองเรียนรู้ผ่านได้ แล้วก็ลงประเมินในข้อนั้น มีจุดประสงค์ใดที่ยังไม่ผ่านบ้าง ก็บันทึกไว้ แล้วมาร่วมกันพิจารณาแสดงความคิดเห็นและบันทึกความรู้สึกไว้ แล้วทุกคนมาคละกลุ่มกัน ร่วมพิจารณาจัดทำเรื่อง (Theme) ใหม่ ที่จะเรียนรู้ต่อไปเพื่อจะให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้

เฉลยข้อ ๒ จะเห็นได้ว่า คอนเสิร์ตการเรียนรู้เรื่องที่ผมนำเสนอนี้จะครอบคลุมไปถึงการสร้างเรื่องที่จะเรียนรู้ ซึ่งสนองความต้องการของผู้เรียน ตามทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สู่การประเมินตนเองของผู้เรียนด้วย นั่นคือการสร้างพฤติกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง การรู้จักตนเองนั้นย่อมสร้างความมั่นใจในตนเองได้ ถ้าฝึกบ่อย ๆ นักเรียนก็จะเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ส่งผลสู่พฤติกรรมการเรียนรู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และสั่งสมเป็นบารมีมากขึ้น ก็จะกลายเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ต่อไป

จะสังเกตได้ว่า งานของเด็กที่สำเร็จขึ้นมานั้นจะสามารถสะท้อนภาพของเด็กแต่ละคนออกมาได้อย่างชัดเจน จัดเป็นตัวอย่างของเด็กแต่ละคนได้ และสามารถนำเข้าสู่แฟ้มสะสมผลงานของตนเองได้อย่างดี

แต่มีปัญหายู่ตรงนี้ ตรงที่ทุกครั้งผลนำเรื่องนี้ไปบรรยายมักจะได้รับคำถามว่า “แล้วเนื้อหาวิชาในหนังสือเรียนจะทำอย่างไร” ผมอยากจะทำว่า ตำราวิชาการแต่ละเล่มนั้นบรรจุไว้แต่เรื่องเก่า ๆ ถ้าเป็นเนื้อก็เป็นเนื้อหมัก เน่า แห้ง เค็ม เนื้อตอง หาใช้เนื้อสดที่เพิ่งล่ามาได้ ท่านจะรับประทานเนื้อหมักตอง หรือเนื้อล่าได้มาสด ถ้าต้องการอย่างหลังนั้น จะต้องศึกษาจากข่าว จากบทความจากสื่อสิ่งพิมพ์รายวัน การที่เด็ก ๆ มีโอกาสค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ จากสื่อสิ่งพิมพ์จากข่าวโทรทัศน์ จะเป็นความรู้ใหม่ ๆ สดที่รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมของโลกได้ ซึ่งตรงกับจุดประสงค์ของหลักสูตรที่ระบุไว้ว่า ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะในเรื่อง

“มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ธรรมชาติ
สิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงของสังคม”

คุณลักษณะดังกล่าวนี้จะพึงมีได้ในตัวเด็ก ๆ นั้น ก็ต้องเปิดโอกาสให้เด็กออกไป ค้นหาเนื้อหา เพื่อจะได้เนื้อหา ที่เป็นสาระมาอภิปรายสรุปผลเกิดเป็นความรู้ขึ้นมา ไม่ใช่ไปท่องจำจากตำรา แต่ตำราวิชาการนั้นก็ต้องนำมาศึกษาด้วย เพราะสรรพวิชาต่าง ๆ ย่อมมีที่มาแหล่งค้นคว้าจากห้องสมุด ตำราเก่า ๆ คือ แหล่งที่มาของใหม่ ๆ เด็กจะต้องเรียนรู้ทั้ง 2 ทาง การเรียนรู้โดยรอบจะช่วยให้รอบรู้ ผู้ที่จะรอบรู้ได้ต้องรู้จัก รู้จริง จนกระทั่งรู้แจ้งในสิ่งนั้น ๆ

เด็กยุคใหม่จะต้องเป็นเด็กที่รอบรู้ ด้วยวิชาการรู้แหล่งเรียนรู้มากกว่าห้องจำจากตำรา แล้วนำมาทำข้อสอบ

คอนเสิร์ตชีวิตในห้องเรียนที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น จะสามารถบูรณาการทักษะการเรียนรู้ของกลุ่มวิชาภาษาไทยได้เป็นอย่างดี เพราะผู้เรียนจะต้องผ่านพฤติกรรมทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การคิด และกระบวนการกลุ่ม อีกทั้งในขณะที่กลุ่มร่วมกันเรียนรู้้นย่อมจะต้องมีปัญหาแทรกซ้อนเข้ามา ทุกคนก็ต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น กระบวนการแก้ปัญหาที่ย่อมเกิดขึ้นในใจของเด็ก ๆ ความรู้ความสามารถในการทำงาน การจัดการ และทักษะกระบวนการก็ย่อมเกิดขึ้นด้วย สิ่งเหล่านี้คือพฤติกรรมที่เราต้องให้ปรากฏในตัวผู้เรียนใช่ไหม

นี่คือความมั่นใจในความเชื่อที่ผมมีอยู่ต่อเทคนิค การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ คอนเสิร์ตการเรียนรู้ ดังที่ได้เสนอมาทิ้งหมด

#####

